

Voetbal De kosten van budgettair neutraal

Vervlechting en ontvlechting

Doetinchem profileert zich als de stad die de financiële banden met De Graafschap heeft doorgesneden. Dat klinkt mooi, maar is het waar? **DOOR HESTER DEN BOER**

HET IS DE WEEK van carnaval en er hangt een jolige stemming in het gemeentehuis van Doetinchem. Peter Drenth, de cda-wethouder van Ruimtelijke Ordening en Sport, moet eigenlijk vanmiddag zijn carnavalsronde door de stad maken. Zijn boerenkiel ligt al klaar. 'We gaan vanmiddag op de pvv-toer', grapt hij, wijzend naar de oer-Hollandse Delftsblauwe motieven op zijn carnavalsstenu. Maar ondanks zijn drukke programma wil hij toch tijd vrijmaken om te vertellen over 'de ontvlechting' die in 2007 heeft plaatsgevonden. Doetinchem profileert zich graag als gemeente die financiële banden met de voetbalclub heeft doorgesneden, en ook Drenth is hier trots op: 'Wij beschouwen De Graafschap als een bedrijf. Dan wel als een bijzonder bedrijf, maar wij zullen wat betreft de club nooit investeren in zaken waar de gemeente bij een ander bedrijf ook niet in zou investeren (...) Praktijken zoals in Den Haag, waar de gemeente gewoon een grote zak geld aan de club hangt, zijn in Doetinchem ondenkbaar.'

Dat klinkt mooi. Maar is het waar?

Het verbreken van de banden tussen de voetbalclub en Doetinchem begint in 1998. Tot dan is de gemeente eigenaar van het stadion en elk jaar betaalt de club netjes zestigduizend gulden huur. Deze huur wordt weer betaald van de tevens zestigduizend gulden tellende jaarlijkse gemeentelijke subsidie. Maar het onderhoud van het stadion drukt nogal op de gemeentebegroting en zodoende besluit de gemeente in 1998, in het kader van de ontvlechting, het stadion aan De Graafschap te schenken. Maar, zo redeneert de gemeente, door het vrijvallen van de onderhoudskosten zal zij over de aankomende dertig jaar eigenlijk 3,3 miljoen gulden (1,5 miljoen euro) winst maken. Eerlijkheidshalve storten zij ook deze 3,3 miljoen op de rekening van De Graafschap.

Als trotse nieuwe eigenaar van het stadion begint De Graafschap in 1998 met een grote verbouwing. De Vijverberg wordt van de grond af opnieuw opgebouwd. Maar de club kan dit niet zelf betalen. Van de provincie Gelderland ontvangt zij vier miljoen gulden (1,8 miljoen euro) subsidie. Ook de gemeente wil wel voor 3,8

SANDER KONING

Stadion De Vijverberg, 2010

miljoen gulden (1,7 miljoen euro) garant staan voor een lening. In 2003 verhoogt zij de garantstelling naar 4,5 miljoen euro, omdat het weer slecht gaat met de club. De 'ontvlechting' is dan vijf jaar gaande. De gemeente heeft het intussen negen miljoen euro gekost (een garantie van 4,5 miljoen, een stadion met een boekwaarde van drie miljoen en een gift van 1,5 miljoen). Daarbij komt nog eens de 1,8 miljoen provinciegeld.

HOE HET VAN EEN 'onschuldige' garantstelling kon komen tot het weggeven van een van de mooist gelegen stukken grond van Doetinchem kan Rob Blom, voormalig wethouder, zich nog goed herinneren. Het is een van de redenen waarom hij de politiek voorgoed de rug heeft toegekeerd. In de jaren 2005-2006 zit hij voor d66 in het college met onder meer sport in zijn portefeuille. Voor het eerst 'sinds het ontstaan van Doetinchem' komt er een college zonder het cda. Het nieuwe progressieve college wil schoon schip maken met alle dieperverankerde tradities. *Blom*: 'Ons hele beleid was erop gericht om openheid te verschaffen en om onderhuidse subsidies zichtbaar te maken, ook in de sport.'

Als Blom de aan hem overgedragen dossiers bekijkt, stuit hij op de garantstelling. De raad is altijd voorgehouden dat de gemeente hiermee slechts een beperkt risico loopt. De kleine lettertjes vertellen echter iets heel anders. 'De gemeente stond in principe garant voor de hele schuldenlast van De Graafschap. Niet alleen voor de afgesproken 4,5 miljoen. Als De Graafschap niet voldeed aan de verplichtingen kon de gemeente worden aangesproken voor het volledige bedrag.' De Graafschap heeft op dat moment een schuldenlast van ruim tien miljoen en is daarmee technisch failliet. Daarnaast heeft de club de aflossing aan de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) al een tijd niet meer betaald. Dan schrik je als wethouder van een klein stadje toch wel even. 'Ik heb toen geprobeerd de voorwaarden van de garantstelling aan te passen, maar De Graafschap wilde hier niet aan meewerken. Uiteindelijk heb ik bij de BNG een maximum weten vast te stellen, maar het risico bleef groot', vertelt Rob Blom.

Ondertussen heeft De Graafschap een eenvoudig plan bedacht om naderend faillissement te ontlopen: de gemeente moet de club redden.

De Graafschap houdt vol dat de investeerders individuen zijn die uit clubliefde handelden

Maar De Graafschap komt met een truc waarmee ze de gemeente voor het blok zet. Ze richt een BV op en brengt de KNVB-licentie en de voetbalactiviteiten daarin onder. De BV huurt nu het stadion van de club. Als die failliet zou gaan, blijft de BV voortbestaan. Volgens Henk Zweers, commissaris van De Graafschap, zal de BV in dat geval door de huurbescherming het recht behouden om in het stadion te blijven voetballen. De gemeente zal dan opdraaien voor de schulden van de failliete vereniging, en zal niet in staat zijn het stadion te slopen. Daarmee zal de grond ongeschikt zijn voor woningbouw en zo in feite waardeloos. Zweers herinnert zich nog goed hoe Rob Blom met stoom uit de oren zijn kamer uit liep toen hem deze constructie werd voorgelegd, 'maar in dit soort strategische zaken moet je als voetbalclub altijd twee stappen vooruitlopen', vertelt hij trots.

Juist als de voetbalclub de gemeente in deze ongemakkelijke patstelling heeft gemanoeuvreed, valt in 2006 het progressieve college. De fakkel wordt overgedragen aan de vertrouwde combinatie van cda, vvd en pvda. En opeens wordt alles anders. Blom kan zich er nog over opwinden: 'Ik had mijn hielen nog niet gelicht of de nieuwe plannen lagen er al.' In 2007 tekenen de gemeente, De Graafschap en een groep investeerders het contract voor de 'volledige ontvlechting'. De gemeente schenkt de grond voor 2250 euro aan de club. Vervolgens verkoopt de club de grond door voor 7,5 miljoen aan de investeerders, van wie de identiteit uitdrukkelijk voor iedereen geheim moet blijven, zelfs voor het college van b. en w. Met dit bedrag kan de club haar schulden aflossen. Boven op het bijna gratis weggegeven stuk grond betaalt de gemeente aan de groep investeerders een bedrag van 7,5 ton voor het overnemen van de garantstelling. Dit hoewel de investeerders geen enkel risico lopen, want deel van de afspraak is dat de schuld aan de BNG meteen moet worden afgelost.

Die zal anders door de garantstelling worden meegetrokken. De club heeft per direct geld nodig. Maar als ze niet met een beter onderpand komt dan het al verhypothekerde stadion zal niemand haar dat willen lenen. Dus wat doet De Graafschap: zij vraagt de gemeente of zij niet de grond mag hebben waarop het stadion staat, zodat dat kan dienen als onderpand voor eventuele investeerders. Maar het nieuwe college wil juist een einde maken aan het steeds maar weer redden van de club. Blom wil de grond niet weggeven, maar alleen verkopen tegen de marktconforme prijs. Hij herinnert zich hoe de gesprekken met de clubleiding verliepen: 'De Graafschap oefende oneigenlijke druk uit op de gemeente om toch bij te dragen. Ze dreigden zelfs dat ze dan wel failliet zouden gaan, maar dan kon de gemeente de supporters verwachten op de publieke tribune.' Blom houdt voet bij stuk. Hij is eventueel bereid de uiterste consequentie te accepteren dat de gemeente opdraait voor de garantstelling. Dan komt de grond onder het stadion vrij en kan de gemeente die zelf ontwikkelen om het verlies te compenseren.

op dat het een onderonsje is geweest tussen wethouders en projectontwikkelaars. Het cda heeft altijd de portefeuille ruimtelijke ordening in zijn bezit gehad, en deze nooit uit handen willen geven. Koos Kuiper, de cda-wethouder die de deal heeft gesloten, is een voormalig projectontwikkelaar. Hij was eerder in opspraak nadat er een e-mailwisseling was uitgelekt waarin de nauwe contacten tussen hem en een aantal vastgoedbedrijven expliciet naar voren kwamen. In 2010 werd hij na een andere affaire tot aftreden gedwongen, en is hij weer gaan werken als adviseur voor vastgoedbedrijven. Ook een aantal van zijn voorgangers als wethouder had banden met de vastgoedwereld.

De Graafschap houdt vol dat de investeerders individuen zijn die uit clubliefde handelden. Na lang aandringen geeft commissaris Henk Zweers uiteindelijk op basis van vertrouwelijkheid de lijst met namen aan *De Groene*. Bijna allemaal komen ze uit het regionale bedrijfsleven, drie zijn tevens commissaris bij De Graafschap, en drie van de twaalf hebben een bouw- of vastgoedbedrijf. Uitgesproken betrokkenheid van de vastgoedwereld kun je het niet noemen. Maar ook de businessclub van de voetbalvereniging kan een rol hebben gespeeld. Dit is een algemeen zakelijk relatienetwerk, waar ook het bestuur van de voetbalclub deel van uitmaakt. De investeerders hebben elkaar ongetwijfeld ontmoet in de businessclub. Een plek waar ook politici zich graag vertonen.

DEFTIEN JAAR DUURT de ontvlechting nu. Na vijf jaar was er door de gemeente negen miljoen in gestoken, naast 1,8 miljoen door de provincie. Daar zijn nog bij gekomen: een gift van 7,5 ton en een stuk grond met een brutowaarde van 8,5 miljoen*. Als je de garantstelling eraf trekt kom je uit op een totaal van 18,25 miljoen euro. Kan Doetinchem nu met recht zeggen dat alle financiële banden zijn verbroken?

Anno 2011 is De Graafschap bezig met het verder uitwerken van de verhuisplannen. De leiding beweert dat de club zonder nieuw multifunctioneel stadion nooit kan uitgroeien tot een stabiel lid van de eredivisie. De gemeente laat zich graag verleiden tot dit nieuwe multifunctionele sprookje en toont zich bereid te investeren. Het is immers geen directe steun aan de club. Klein detail: op de clubbalans staat een negatief eigen vermogen van 2,5 miljoen. Een nieuwe cyclus van vervlechting en ontvlechting komt dus al weer in zicht. De enige vraag die nog beantwoord moet worden: hoeveel zal het de gemeente deze keer gaan kosten? ♦

**Dit bedrag is berekend op basis van de grondprijzen in een aangrenzende woonwijk. De gemeente Doetinchem is van mening dat zij met het weggeven van de grond is behoed voor een financiële catastrofe. Vanuit deze redenering beweert zij dat de deal budgettair neutraal is gesloten. Zie www.groene.nl voor de documenten die zijn gebruikt voor dit artikel*